

การลงบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินตามโครงการ เงินกู้ในระบบบัญชีของทางราชการ

เงินงบประมาณสมทบและเงินอุดหนุนของราชการฯ ที่ส่วนราชการนำมาใช้จ่ายตามโครงการ เงินกู้ นั้น ส่วนราชการจะต้องนำมาบันทึกบัญชีในระบบบัญชีส่วนราชการ เพื่อควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สำหรับรายจ่ายที่จ่ายจากเงินกู้โดยตรงนั้น แต่เดิมไม่มีการลงบันทึกบัญชีในระบบบัญชีของส่วนราชการหรือกระทรวงการคลัง จะมีเพียงการลงบันทึกเป็นหนี้สินของแผ่นดินในระบบบัญชีของรัฐบาลไทยเท่านั้น ต่อมากระทรวงการคลังได้ร่างระบบบัญชีโครงการเงินกู้ขึ้น เพื่อแสดงการใช้จ่ายเงินของโครงการทั้งหมดแยกตามสัญญา ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะให้แสดงการใช้จ่ายเงินจากแหล่งเงินต่าง ๆ เฉพาะโครงการเงินกู้ให้เห็นเด่นชัด และให้เน้นไปตามความต้องการของสถาบันเงินกู้ด้วย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการลงบันทึกบัญชีเกี่ยวกับโครงการเงินกู้ ทั้งในระบบบัญชีของรัฐบาลไทย และระบบบัญชีส่วนราชการ สำหรับระบบบัญชีโครงการเงินกู้จะกล่าวถึงในบทต่อไป

1. ลักษณะการบัญชีของรัฐบาลไทย

การบัญชีของรัฐบาลไทยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

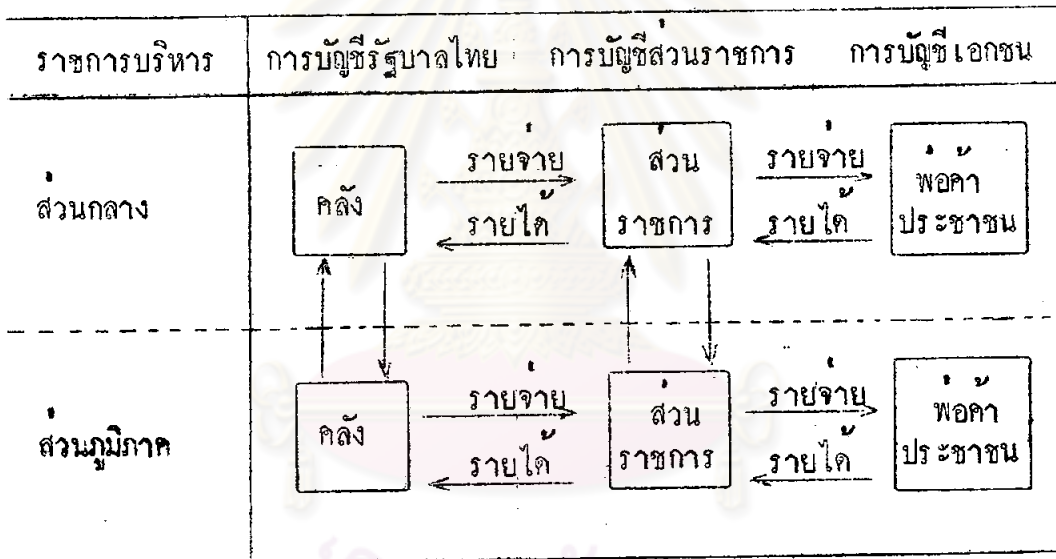
1.1 ระบบบัญชีของรัฐบาลไทย เป็นระบบการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินระหว่างส่วนราชการกับกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ที่กระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางมีหน้าที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงฐานะการเงินของแผ่นดิน

1.2 ระบบบัญชีส่วนราชการ เป็นระบบการลงบันทึกเพื่อควบคุมการรับจ่ายเงินระหว่างส่วนราชการกับกระทรวงการคลังและพอลาประชาชน ซึ่งกระทรวงการคลังโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายกำหนดเป็นมาตรฐานให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ

ความสัมพันธ์ระหว่างรายการการเงินในการบัญชีรัฐบาล อาจแสดงได้ดังในรูปที่ 6-1

รูปที่ 6-1

ความสัมพันธ์ระหว่างรายการการเงินกับการบัญชีรัฐบาล¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹พนัส ลิ้มเสถียร, การบัญชีรัฐบาล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธนาคาร-อมสิน, 2517), หน้า 199.

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินและการบัญชีของรัฐบาลไทย

หน่วยงานของรัฐบาลทุกหน่วยที่ใช้จ่ายเงินในการปฏิบัติหน้าที่ย่อมมีส่วนกับการบริหารการเงินและการบัญชีของรัฐบาลทั้งสิ้น เมื่อพิจารณาในแง่การทำงานบัญชีรัฐบาล หน่วยงานเหล่านี้มีหน้าที่แตกต่างกันดังนี้

2.1 สำนักงบประมาณ เป็นส่วนราชการมีฐานะเทียบเท่ากรม อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่รวบรวมและจัดทำงบประมาณประจำปี กำหนดเพิ่มหรือลดเงินประจำงวด เพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ ใช้จ่ายในระยะเวลาหนึ่ง

2.2 กรมบัญชีกลาง เป็นกรมในสังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่โดยตรงในการทำบัญชีของรัฐบาลไทย เป็นผู้ตรวจสอบเอกสารการขอเบิกเงิน จ่ายเงิน และการกอหน้ผูกพันของส่วนราชการต่าง ๆ ในส่วนกลางว่า เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ แล้วอนุมัติการขอเบิกเงินนั้น และแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทย เสร็จบัญชีเงินฝากของส่วนราชการที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อให้ส่วนราชการนำไปใช้จ่ายและลงบัญชีเป็นรายจ่ายของรัฐบาล ในค่านการรับเงินรายได้แผ่นดินสำหรับในส่วนกลางจะให้ส่วนราชการนำฝากเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทยของกระทรวงการคลัง แล้วแจ้งกรมบัญชีกลางเพื่อบันทึกบัญชีเป็นรายรับของรัฐบาลด้วย

2.3 กรมธนารักษ์ เป็นกรมในสังกัดกระทรวงการคลัง ทำหน้าที่เป็นพนักงานการเงินของรัฐบาล งานที่ทำได้แก่ การเบิกเงินจากบัญชีเงินคงคลังที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อจ่ายให้แก่คลังจังหวัดหรือคลังอำเภอที่ขอเบิกเงิน เพื่อขนย้ายเงินไปใช้จ่ายในส่วนภูมิภาค หรือรับเงินที่คลังจังหวัดขนย้ายกลับ ในกรณีที่มีวงเงินเก็บรักษาไว้เกินกำหนด สำหรับในส่วนกลางมีหน้าที่รับเงินและเขียนเช็คส่งจ่ายเงินให้แก่ส่วนราชการ หลังจากการเบิกเงินในแต่ละคราวที่ได้รับอนุมัติจ่ายจากกรมบัญชีกลางแล้ว นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ในการทำบัญชี ควบคุม และรายงานเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวการรับจ่ายเงินคงคลัง

2.4 คลังจังหวัดและคลังอำเภอ เป็นส่วนราชการในสังกัดกรมบัญชีกลาง ตั้งอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ยกเว้นกรุงเทพมหานคร รวม 71 จังหวัด และตามอำเภอที่สำคัญแต่ห่างไกลจากตัวจังหวัดอีก 6 อำเภอ มีหน้าที่ตรวจสอบเอกสาร อนุมัติการจ่ายเงิน ตลอดจนทำบัญชีเกี่ยวกับการเงินของรัฐบาลที่ทำการรับจ่ายเงินในจังหวัดหรืออำเภอที่ตั้ง คลังจังหวัดจะทำหน้าที่เป็นพนักงานการเงิน (กรมธนารักษ์) และเป็นทั้งผู้ตรวจอนุมัติการจ่ายเงิน ตลอดจนการบันทึกบัญชี (ในฐานะกรมบัญชีกลาง) ไปด้วย เนื่องจากไม่มีธนารักษ์จังหวัดสำหรับดูแลเงินสดในคลัง

2.5 ส่วนราชการต่าง ๆ ส่วนราชการต่าง ๆ มีหน้าที่ขอเบิกเงินตามงบประมาณรายจ่ายของแต่ละส่วนราชการ สำหรับส่วนราชการในส่วนกลางจะเบิกเงินจากกระทรวงการคลัง โดยยื่นคำขอเบิก หรือฎีกาเบิกเงินกับกรมบัญชีกลาง หลังจากที่กรมบัญชีกลางตรวจสอบและอนุมัติจ่ายเงินแล้ว กรมธนารักษ์จะส่งจ่ายเงินให้ส่วนราชการนำมาใช้จ่ายหรือชำระเจ้าหนี้ต่อไป ในค่านายได้ที่ได้รับ ส่วนราชการก็จะทำหน้าที่รวบรวมเงินที่จัดเก็บได้ส่งเข้าคลัง โดยนำเข้าฝากในบัญชีเงินคงคลังที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ส่วนราชการตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค จะทำการเบิกหรือส่งเงินกับกรมบัญชีกลางหรือธนาคารแห่งประเทศไทยไม่สะดวกก็จะยื่นขอเบิกและรับเงินกับทั้งรวบรวมเงินนำส่งกับคลังจังหวัด หรือคลังอำเภอแล้วแต่กรณี

2.6 สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) เป็นส่วนราชการอิสระไม่สังกัดกระทรวงใด ๆ ขึ้นกับสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชีอิสระ ตรวจสอบบัญชีและการเงินของรัฐบาลที่กรมบัญชีกลาง กรมธนารักษ์ คลังจังหวัดและคลังอำเภอ เป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบบัญชีและการรับจ่ายเงินของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ว่าราชการจักรทวย

2.7 ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นธนาคารกลางของประเทศ จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 ทำหน้าที่เป็นนายธนาคาร

ของรัฐบาล โดยรับฝากเงินของรัฐบาลไว้ในบัญชีเรียกว่า บัญชีเงินคงคลัง และจ่ายเงินตามที่กระทรวงการคลังสั่งจ่ายจากบัญชีเงินคงคลัง ไปเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย ของส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งกระทรวงการคลังได้ออกข้อบังคับให้ทุกส่วนราชการ เปิดบัญชีเงินฝากไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ก่อนที่จะถอนไปจ่ายชำระหนี้ต่อไป

3. ระบบบัญชีของรัฐบาลไทย

การจัดระเบียบบริหารราชการของรัฐบาลไทยได้แบ่งออกเป็น ส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาค (ดูรูปที่ 6-2 ประกอบ) การดำเนินงานของส่วนราชการต่าง ๆ จึงมีการรับจ่ายเงินทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค ระบบบัญชีของรัฐบาลไทยที่กระทรวงการคลังจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกรายการทางการเงิน จึงแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 การบัญชีส่วนกลาง สำหรับบันทึกรายการเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินระหว่างคลัง (กรมบัญชีกลาง) กับส่วนราชการต่าง ๆ ในส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)

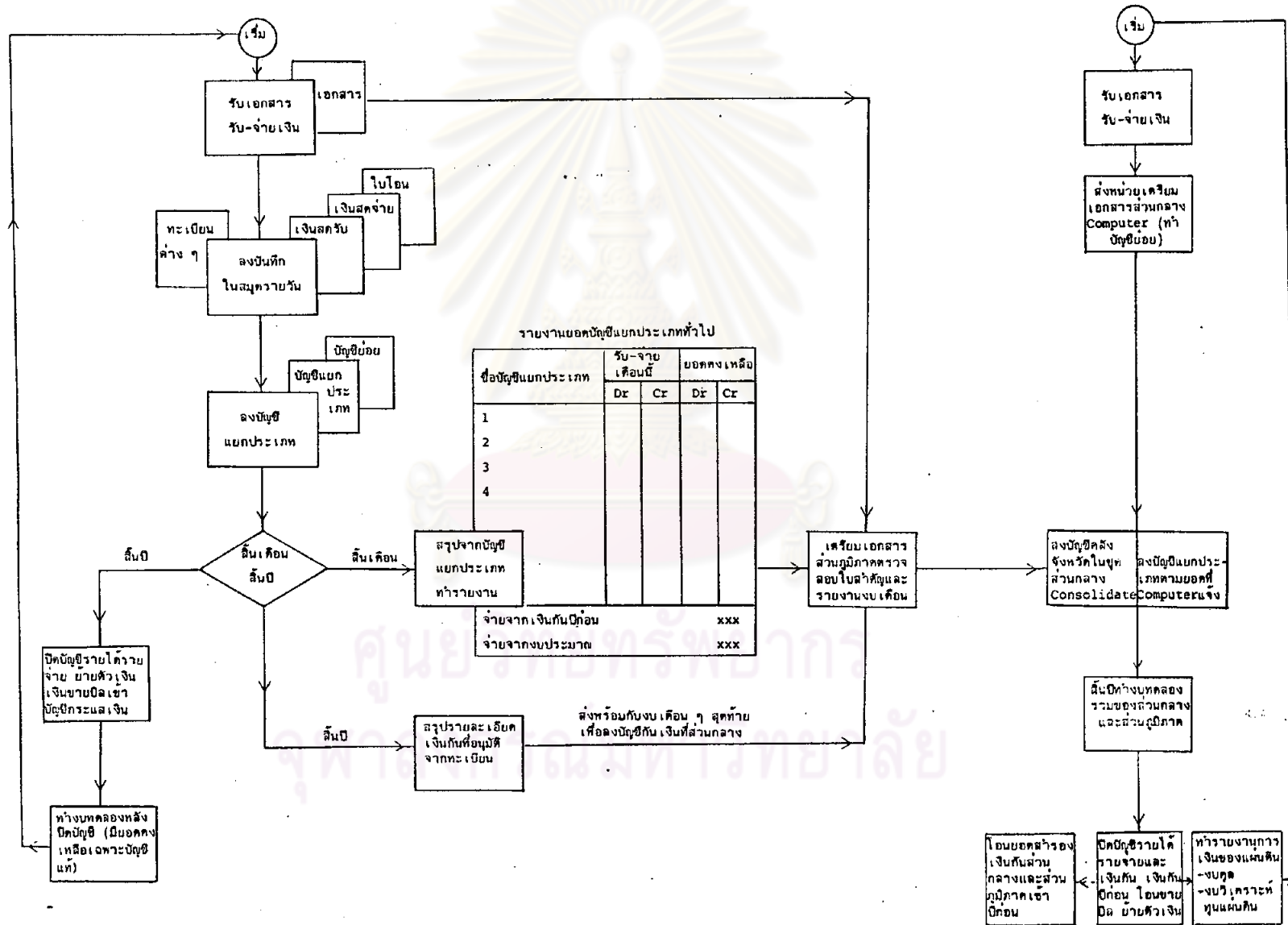
3.2 การบัญชีส่วนภูมิภาค สำหรับบันทึกรายการเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินระหว่างคลัง (คลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ) กับส่วนราชการต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค

เมื่อเอาตัวเลขจากระบบบัญชีส่วนกลาง และระบบบัญชีส่วนภูมิภาคมาประมวลเข้าด้วยกัน ก็จะได้ตัวเลขแสดงรายรับรายจ่าย และแสดงฐานะการเงินของรัฐบาลเป็นส่วนรวมทั้งประเทศ

วิธีการลงบันทึกบัญชีตามระบบบัญชีของรัฐบาลไทย ซึ่งในวิทยานิพนธ์นี้จะเน้นพิจารณาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เงินกู้เท่านั้น อาจสรุปได้ดังตารางที่ 6-1

สำหรับรายงานการเงินของแผ่นดิน เมื่อมีการปิดบัญชีแล้วจะปรากฏในภาคผนวก ก. หน้า 136

แผนภูมิวงจรระบบบัญชีรัฐบาล-การปิดบัญชี

รายงานยอดบัญชีแยกประเภททั่วไป

ชื่อบัญชีแยกประเภท	รับ-จ่าย เดือนนี้		ยอดคงเหลือ	
	Dr	Cr	Dr	Cr
1				
2				
3				
4				

จ่ายจากเงินก้นปีก่อน xxx
จ่ายจากงบประมาณ xxx

4. ระบบบัญชีส่วนราชการ

ส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีการรับจ่ายเงินกับคลัง และกับพหุภาคประชาชน จะต้องมียุทธวิธีเพื่อบันทึกรายการทางการเงินที่เกิดขึ้น ระบบบัญชีนี้เรียกว่า "ระบบบัญชีส่วนราชการ" (คู่มือที่ 6-3)

เป็นระบบบัญชีที่มุ่งจะควบคุมการรับจ่ายเงินของส่วนราชการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ก. ระบบบัญชีส่วนราชการส่วนกลาง สำหรับบันทึกรายการเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินระหว่างส่วนราชการในส่วนกลางกับคลัง (กรมบัญชีกลาง) และกับพหุภาคประชาชน

ข. ระบบบัญชีส่วนราชการส่วนภูมิภาค สำหรับบันทึกรายการเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินระหว่างส่วนราชการในส่วนภูมิภาคกับคลัง (คลังจังหวัด หรือคลังอำเภอ) และกับพหุภาคประชาชน

ระบบบัญชีของส่วนราชการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นแบบ Decentralized ดังนั้น ส่วนราชการแต่ละแห่ง (ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค) จะจัดทำรายงานยอดบัญชีแยกประเภทแยกกัน ทุกสิ้นเดือนส่วนราชการในส่วนภูมิภาคจะส่งรายงานให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดในส่วนกลาง เพื่อจะได้นำรายงานของส่วนภูมิภาคมารวมกับส่วนกลาง (consolidate) จัดทำรายงานงบเดือนรวมของทั้งส่วนราชการ เสนอสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบ

ระบบบัญชีของทั้ง 2 ส่วน คล้ายคลึงกันมาก จะแตกต่างกันก็เพียงเล็กน้อย เพื่อความสะดวกในการศึกษา จะกล่าวเฉพาะระบบบัญชีส่วนราชการในส่วนกลาง สำหรับระบบบัญชีส่วนราชการในส่วนภูมิภาคจะกล่าวโดยสรุปถึงข้อแตกต่างที่สำคัญเท่านั้น (คู่มือที่ 6-4)

4.1 เอกสารประกอบรายการ ได้แก่

4.1.1 ต้นชั่วคราวหรือสำเนาใบเสร็จรับเงินของส่วนราชการ

- 4.1.2 โใบแจ้งการ เครดิทบัญชี และคูนับบัญชี
- 4.1.3 คนชัว เรื่คเฉพาะการถอนเงินสดไว้ไ้จ่ายในสว่นราชการ
- 4.1.4 สมุคคูนฝักเพื่อถอนเงินฝักธนาคาร
- 4.1.5 โใบเสื่จรับเงินของห้งร้านบริษัท หรือบุคคลภายนอก
- 4.1.6 สัตุฎการยืมเงิน
- 4.1.7 โใบเบิกเงินเพื่อจ่ายในสว่นราชการ
- 4.1.8 โใบนำฝักธนาคาร
- 4.1.9 โใบนำสง
- 4.1.10 โใบสำคัญรับเงิน
- 4.1.11 โใบรับรองการจ่ายเงิน
- 4.1.12 หลักฐานการจ่ายเงินตามแบบที่กระทรวงการคลัง หรือกรม-
บัญชีกลางกำหนด หรือที่สว่นราชการกำหนดโดยได้รับความตกลงจากกระทรวงการคลัง
- 4.1.13 โใบโอน

4.2 สมุคบัญชีมี 2 ประเภทคือ

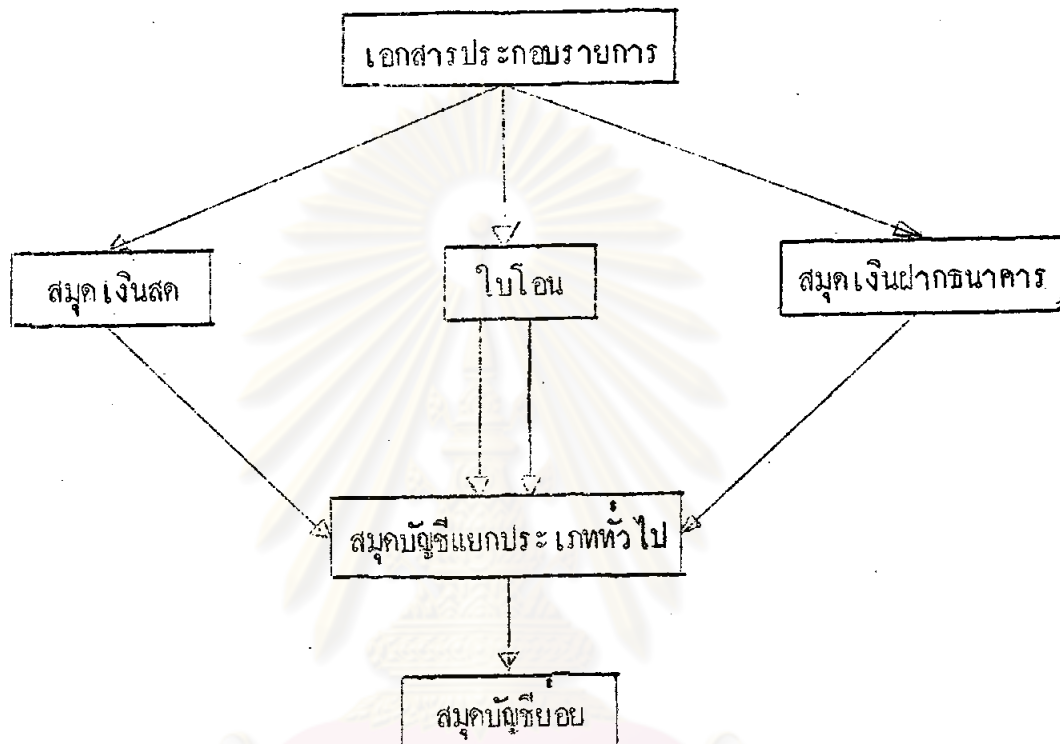
4.2.1 สมุคบันทึกรายการชั้นตน ได้แก่ สมุคเงินสด สมุคเงินฝัก-
ธนาคาร ถ้าสว่นราชการใดมีรายการรับจ่ายเงินมาก อาจใช้สมุครายวันรับเงินเล่มหนึ่ง
กับสมุครายวันจ่ายเงินอีกเล่มหนึ่ง โดยไ้แทนสมุคเงินสด และสมุคเงินฝักธนาคาร
ก็ได้ และโใบโอน

4.2.2 สมุคบันทึกรายการชั้นปลาย ได้แก่ สมุคบัญชีแยกประเภททั่วไป
สมุคบัญชีย่อย และทะเบียน

4.3 วิธีการบันทึกบัญชีของสว่นราชการส่วนกลาง

สว่นราชการ เจ้าของโครงการ เงินกู จะตองบันทึกบัญชีในระบบบัญชี
สว่นราชการ ซึ่งในวิทยานิพนธ์นี้จะ เน้นเฉพาะการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับ เงินงบประมาณ
สมทบโครงการ เงินกู และเงินอุดรองราชการ เพื่อรองจ่ายตามโครงการ เงินกูต่างประ-
เทศเท่านั้น

รูปที่ 6-4
แผนภูมิระบบการบัญชีส่วนราชการ

- ทะเบียนคุมงบประมาณรายจ่าย
- ทะเบียนรับเช็ค
- ทะเบียนคุมฎีกาเบิกจ่ายเงิน
- ทะเบียนรายจ่ายตามแผนงาน งานและโครงการ
- ทะเบียนคุมเงินตรองราชการ
- ทะเบียนคุมหลักฐานขอเบิก

4.3.1 วิธีการบันทึกบัญชีของส่วนราชการ เกี่ยวกับเงินงบประมาณ สมทบจะแสดงไว้ในตารางที่ 6-2

4.3.2 วิธีการบันทึกบัญชีของส่วนราชการ ส่วนกลาง เกี่ยวกับเงิน ทรองราชการ เพื่อรองจ่ายตามโครงการ เงินกู้ต่างประเทศ

เมื่อได้จัดให้มีระบบเงินทรองราชการ เพื่อรองจ่ายตามโครงการ เงินกู้ต่าง- ประเทศขึ้น กระทรวงการคลังก็ได้กำหนดวิธีการ เบิกจ่ายและบันทึกบัญชี เกี่ยวกับเงิน ทรองราชการฯ ให้ส่วนราชการในส่วนกลางถือปฏิบัติเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังต่อไปนี้คือ

เมื่อส่วนราชการวางฎีกาขอเบิกเงินทรองราชการฯ เพื่อชำระหนี้ตาม โครงการเงินกู้ กรณีที่รายจ่ายจำนวนนั้น ต้องจ่ายจากเงินทรองราชการฯ บางส่วน และเงินงบประมาณบางส่วน เพื่อให้การ เบิกจ่ายเป็นไปอย่างรวดเร็ว กระทรวงการ- คลังจึงกำหนดให้ส่วนราชการ เบิกเงินงบประมาณสมทบตามสัดส่วนที่ต้องจ่ายจากเงินบ- งบประมาณสมทบ (สมมติเป็น 60%) หักณลัทธิงเข้าบัญชีเงินฝากเงินทรองราชการโครง- การ เงินกู้ต่างประเทศ หลังจากนั้นก็จะเบิกเงินทรองราชการฯ โดยการวางฎีกาเงิน นอกงบประมาณ เบิกเงินจากกองทุนเงินทรองราชการโครงการเงินกู้ต่างประ- เเทศ เต็มตามจำนวนรายจ่าย (100%) นั้น ไปจ่ายให้เจ้าหนี้ต่อไป และเมื่อจ่ายชำระหนี้แล้ว ให้นำใบสำคัญจ่ายส่งกรมบัญชีกลาง เพื่อนำไปขอเบิกเงินกู้ชดเชยกองทุนเงินทรองราช- การโครงการ เงินกู้ต่างประเทศต่อไป รายการบัญชีจะเป็นไปตามตารางที่ 6-3

4.4 วิธีการบันทึกบัญชีของส่วนราชการในส่วนภูมิภาค

4.4.1 วิธีการบันทึกบัญชีของส่วนราชการส่วนภูมิภาคด้านเงินบ- งบประมาณสมทบ ในระบบบัญชีส่วนราชการส่วนภูมิภาค มีการลงบันทึกเช่นเดียวกับส่วน- กลาง จะมีส่วนที่แตกต่างไปจากระบบบัญชีส่วนราชการส่วนกลางในสาระสำคัญดังนี้

ก. โดยปกติการ เบิกจ่ายและการนำส่งเงินกับคลังจังหวัด หรือคลังอำเภอมักเป็นเงินสด รายการบัญชีจึง เกี่ยวข้องกับสมุดเงินสดเป็นส่วนใหญ่

ขั้นตอนการบันทึกบัญชีที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	ระบบบัญชีส่วนราชการส่วนกลาง	หมายเหตุ
1. เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีมีผลใช้บังคับ	-	
2. ส่วนราชการขออนุมัติเงินประจำงวด (ในปัจจุบันการอนุมัติเงินประจำงวดของส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะอนุมัติพร้อมกัน)	ไม่ลงบัญชี แคลงทะเบียนคุมงบประมาณรายจ่าย	
3. เมื่อส่วนราชการวางฎีกาขอเบิกเงินเพื่อจ่ายชำระให้เจ้าหน้าที่	ลงทะเบียน	จะมีการลงทะเบียนคุมการรับ-ส่งฎีกา
4. เมื่อรับเงินงบประมาณตามฎีกาที่เบิกเต็มจำนวน	เดบิต บัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย xxx เครดิต บัญชีเงินงบประมาณเบิกจากคลัง xxx	
5. เมื่อส่วนราชการจ่ายเงินชำระหนี้ให้เจ้าหน้าที่	เดบิต บัญชีรายจ่ายตามงบประมาณ xxx เครดิต บัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย xxx	บัญชีรายจ่ายตามงบประมาณเป็นบัญชีคุมยอด จะมีบัญชีย่อยแยกเป็นแผนงาน งานหรือโครงการ และหมวดรายจ่าย

ตารางที่ 6-2 (ต่อ)

ขั้นตอนการบันทึกบัญชีที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	ระบบบัญชีส่วนราชการส่วนกลาง	หมายเหตุ
<p>6. การปิดบัญชี (กฎที่ 6-3 ประกอบ)</p>	<p>เดบิต บัญชีเงินงบประมาณเบิกจากคลัง xxx</p> <p>เครดิต บัญชีรายจ่ายตามงบประมาณ xxx</p> <p> บัญชีรายได้แผ่นดิน xxx</p> <p>เดบิต บัญชีรายได้แผ่นดิน xxx</p> <p>เครดิต บัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย xxx</p> <p>การปิดบัญชีของส่วนราชการจะปิดบัญชีรายจ่ายตามงบประมาณ เข้าบัญชีเงินงบประมาณเบิกจากคลัง เพื่อแสดงให้เห็นว่าเบิกมาแล้วจ่าย ไปหมดหรือไม่ เงินที่เบิกมาแล้วถ้าจ่ายไม่หมดจะต้องนำส่งคืนคลังเป็นราย ได้แผ่นดินประเภทเงินเหลือจ่ายปีเกาส่งคืน เนื่องจากกฎหมายไม่ยินยอม ให้จ่ายข้ามปี</p>	<p>ส่วนราชการปิดบัญชีภายใน 120 วัน</p> <p>เงินนำส่งคลังเฉพาะส่วนที่เบิกไปแล้ว จ่ายไม่ทันภายในปี.</p>

ตารางที่ 6-3 แสดงขั้นตอนและวิธีการบันทึกบัญชีเงินทองราชการฯ ของส่วนราชการส่วนกลาง (สมมติว่าเงินที่เบิกเป็นส่วนที่เบิกจากเงินงบประมาณสมทบ 60% และส่วนที่เบิกจากเงินทองราชการฯ 40%)

ขั้นตอนการบันทึกบัญชี	วิธีการบันทึกบัญชี									
1. ได้รับอนุมัติฎีกาชำระเงินตรง เบิกหักยลัส่ง เงินงบประมาณสมทบเข้าบัญชีเงินฝากเงินทองราชการโครงการเงินกู้ต่างประเทศ ตามจำนวนที่สมทบ (60%)	<table border="0"> <tr> <td>เดบิต</td> <td>บัญชีเงินฝากเงินทองราชการ เพื่อรองจ่ายตามโครงการเงินกู้ต่างประเทศ</td> <td>60%</td> </tr> <tr> <td>เครดิต</td> <td>บัญชีเงินงบประมาณเบิกจากคลัง</td> <td>60%</td> </tr> </table>	เดบิต	บัญชีเงินฝากเงินทองราชการ เพื่อรองจ่ายตามโครงการเงินกู้ต่างประเทศ	60%	เครดิต	บัญชีเงินงบประมาณเบิกจากคลัง	60%			
เดบิต	บัญชีเงินฝากเงินทองราชการ เพื่อรองจ่ายตามโครงการเงินกู้ต่างประเทศ	60%								
เครดิต	บัญชีเงินงบประมาณเบิกจากคลัง	60%								
2. ได้รับอนุมัติฎีกาเงินนอกงบประมาณเบิกเงินฝากเงินทองราชการ-โครงการเงินกู้ต่างประเทศเต็มจำนวนรายจ่าย (100%)	<table border="0"> <tr> <td>เดบิต</td> <td>บัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย-นอกงบประมาณ</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>เครดิต</td> <td>บัญชีเงินฝากเงินทองราชการเพื่อรองจ่ายตามโครงการเงินกู้</td> <td>100%</td> </tr> </table>	เดบิต	บัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย-นอกงบประมาณ	100%	เครดิต	บัญชีเงินฝากเงินทองราชการเพื่อรองจ่ายตามโครงการเงินกู้	100%			
เดบิต	บัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย-นอกงบประมาณ	100%								
เครดิต	บัญชีเงินฝากเงินทองราชการเพื่อรองจ่ายตามโครงการเงินกู้	100%								
3. เมื่อส่วนราชการจ่ายชำระเงินให้เจ้าหน้าที่	<table border="0"> <tr> <td>เดบิต</td> <td>บัญชีรายจ่ายตามงบประมาณ</td> <td>60%</td> </tr> <tr> <td></td> <td>บัญชีใบสำคัญเงินทองราชการโครงการเงินกู้ต่างประเทศ</td> <td>40%</td> </tr> <tr> <td>เครดิต</td> <td>บัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย-นอกงบประมาณ</td> <td>100%</td> </tr> </table>	เดบิต	บัญชีรายจ่ายตามงบประมาณ	60%		บัญชีใบสำคัญเงินทองราชการโครงการเงินกู้ต่างประเทศ	40%	เครดิต	บัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย-นอกงบประมาณ	100%
เดบิต	บัญชีรายจ่ายตามงบประมาณ	60%								
	บัญชีใบสำคัญเงินทองราชการโครงการเงินกู้ต่างประเทศ	40%								
เครดิต	บัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย-นอกงบประมาณ	100%								

* การเบิกเงินตามข้อ 1, 2 จะเบิกพร้อมกันเสมอ

ตารางที่ 6-3 (ต่อ)

ขั้นตอนการบันทึกบัญชี	วิธีการบันทึกบัญชี						
<p>4. ส่วนราชการรวบรวมใบสำคัญส่งกรมบัญชีกลาง เพื่อขอเบิกเงินกู้ยืมใช้เงินทรงพระราชกรณียกิจ ให้สร้างไบโอนเพื่อล้างรายการคั่งนี้</p>	<table border="0"> <tr> <td data-bbox="1347 422 1487 582">เคดิต</td> <td data-bbox="1487 422 2276 582">บัญชีเงินฝากเงินทรงพระราชกรณียกิจเพื่อรองจ่ายตามโครงการเงินกู้ต่างประเทศ</td> <td data-bbox="2276 422 2492 582" style="text-align: right;">40%</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1347 582 1487 804">เดบิต</td> <td data-bbox="1487 582 2276 804">บัญชีใบสำคัญเงินทรงพระราชกรณียกิจโครงการเงินกู้ต่างประเทศ</td> <td data-bbox="2276 582 2492 804" style="text-align: right;">40%</td> </tr> </table>	เคดิต	บัญชีเงินฝากเงินทรงพระราชกรณียกิจเพื่อรองจ่ายตามโครงการเงินกู้ต่างประเทศ	40%	เดบิต	บัญชีใบสำคัญเงินทรงพระราชกรณียกิจโครงการเงินกู้ต่างประเทศ	40%
เคดิต	บัญชีเงินฝากเงินทรงพระราชกรณียกิจเพื่อรองจ่ายตามโครงการเงินกู้ต่างประเทศ	40%					
เดบิต	บัญชีใบสำคัญเงินทรงพระราชกรณียกิจโครงการเงินกู้ต่างประเทศ	40%					

ยกเว้นจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาประจำจังหวัด สงขลา
ขอนแก่น ลำปาง และจังหวัดที่มีสาขาธนาคารกรุงไทย ซึ่งส่วนราชการอาจใช้บริการ
ผ่านธนาคารได้

ข. ใ้ช้ทะเบียนคุมเงินประจำงวดส่วนจังหวัด แทนทะเบียน
คุมงบประมาณรายจ่าย

ค. ไม่ได้กำหนดให้จัดทำทะเบียนรับเช็ค

ง. ต้องจัดทำรายงานการบัญชีส่งเจ้าสังกัดในส่วนกลาง
ในรายงานดังกล่าว มีรายงานเงินใหญ่มีรวมอยู่ด้วย ส่วนราชการซึ่งเป็นเจ้าสังกัด
ในส่วนกลาง จะต้องรวบรวมรายงานการบัญชีของส่วนภูมิภาคเข้ากับส่วนกลาง แล้วจัด
ทำรายงานรวมเพื่อส่งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินต่อไป

4.4.2 วิธีการบันทึกบัญชีของส่วนราชการส่วนภูมิภาค ในด้านเงิน
ทรองราชการฯ ปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดวิธีการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับเงินทรองราชการฯ
ให้ส่วนราชการในส่วนภูมิกำหนดไปโดยปฏิบัติ

เมื่อส่วนราชการมีรายจ่ายที่ต้อง เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณสมทบบางส่วน
(สมมติเป็น 60%) และจากเงินทรองราชการฯ บางส่วน (40%) เมื่อได้รับแจ้ง
การโอนขยายเงินทรองราชการฯ จากส่วนกลางมาตั้งจ่ายที่จังหวัดแล้ว ส่วนราชการ
ต้องวางฎีกาชำระเงินตรงสำหรับส่วนที่จ่ายจากเงินงบประมาณสมทบ (60%) ซึ่งมีการ
อนุมัติเงินประจำงวดพร้อมกันกับส่วนกลาง และฎีกาเงินนอกงบประมาณสำหรับส่วนที่
ต้องจ่ายจากเงินทรองราชการฯ (40%) เมื่อได้รับอนุมัติฎีกาและจ่ายชำระหนี้แล้ว
ส่วนราชการในส่วนภูมิภาคต้องจัดส่งใบสำคัญจ่ายไปยังส่วนกลาง เพื่อกรมบัญชีกลาง
จะได้ดำเนินการขอเบิกเงินกู้มาชดเชยเงินทรองราชการฯ ต่อไป

การลงบันทึกบัญชีจะแสดงไว้ในตารางที่ 6-4

4.5 รายงานการบัญชีประจำเดือนของส่วนราชการ เมื่อได้มีการลงบันทึก
บัญชีแล้ว ส่วนราชการส่วนภูมิภาคต้องจัดทำรายงานการบัญชีประจำเดือนส่งให้ส่วน-

ราชการเจ้าสังกัดในส่วนกลาง เพื่อจัดทำรายงานรวมของทั้งส่วนราชการ จัดส่งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบต่อไป

รายงานการบัญชีประจำเดือนของส่วนราชการแสดงไว้ ในภาคผนวก ก.

หน้า 140

4.6 ข้อสังเกตเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีในส่วนที่เป็นเงินกู้

จากรายละเอียดวิธีการลงบันทึกบัญชีที่ปรากฏในข้างต้น จะเห็นว่าในส่วนที่เกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินกู้ นั้น ในระบบบัญชีของส่วนราชการมิได้มีการลงบันทึกรวมไว้กับการเบิกจ่ายเงินงบประมาณสมทบ และเงินอุดหนุนราชการฯ ในขณะที่ในระบบบัญชีของรัฐบาลไทยได้ลงบันทึกรวมไว้ เป็นหนี้สินของแผ่นดินแล้ว

ตามกฎหมายให้อำนาจส่วนราชการนำเงินไปใช้จ่ายตามโครงการ เงินกู้ได้ ลักษณะของโครงการเงินกู้จึงถือได้ว่าเป็นอีกกองทุนหนึ่งต่างหาก นอกเหนือจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ฉะนั้น เพื่อให้สามารถควบคุมและวัดผลการใช้จ่ายเงินของกองทุนโครงการเงินกู้ได้อย่างเด่นชัด กระทรวงการคลังจึงได้จัดวางระบบบัญชีโครงการเงินกู้ขึ้นต่างหากจากระบบบัญชีส่วนราชการ โดยจะลงบันทึกการใช้จ่ายเงินส่วนที่เป็นเงินกู้ และนำข้อมูลการใช้จ่ายเงินค่านเงินงบประมาณสมทบ และเงินอุดหนุนราชการฯ ซึ่งลงบันทึกในระบบบัญชีส่วนราชการแล้ว (ในลักษณะควบคุมการรับจ่าย) มาลงบันทึกซ้ำ เพื่อให้เห็นภาพการใช้จ่ายเงินทั้งโครงการจากแหล่งเงินต่าง ๆ ซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวในบทต่อไป ลักษณะของระบบบัญชีโครงการเงินกู้ต่างประเทศนั้น พัฒนามาจากระบบบัญชีกองทุนจัดหาทรัพย์สินประจำ (Capital Project Fund) ของต่างประเทศ